

Itsenäisyyspäivän juhla – Joroinen 6.12.2017

Arvoisat sotiemme veteraanit. Hyvä juhlayleisö.

Vuonna 2003 julkaistiin Raimo Viikin kirjoittama Joroisten historia I –teos, Joroisten kunta ja seurakunta aloittivat saman tien toimet pitäjänhistorian jatko-osan tekemiseksi. Maisteri Raimo Viikin kanssa tehtiin sopimus teoksen teosta ja toimintaa tukemaan perustettiin historiatoimikunta. Nyt olemme tulleet tien päähän. Teos Joroisten historia II - *Joroisten kunnan ja seurakunnan vaiheet kunnallisasetuksen säätämisestä talvisodan kynnykselle* julkistetaan. Teoksen julkistaminen ajoitettiin Suomen sadanteen itsenäisyyspäivään.

Tämän teoksen tarkasteluajanjakso ulottuu vuodesta 1865 vuoteen 1939.

Tarkasteluajanjakson aikana Joroisten pitäjä kävi lävitse dramaattisen yhteiskunnallisen murroksen. Seurakunnan pitäjänkokouksen johtamasta pitäjästä kasvoi demokraattinen itsehallintoyhdyskunta yhä kasvavine tehtävineen ja toimijoineen. Seurakunta jäi hoitamaan omia tärkeitä ja arvostettuja tehtäviään.

Teoksen kantavana teemana on vahva talous- ja sosiaalishistoriallinen katsantokanta. Joroislaiset elinkeinot on kuvattu korostuneen tarkkaan. Taajamien ja kylien kehityksen eriytyminen ja jyrkähköt erot eri sosiaaliryhmien välillä on nostettu esille. Muun Suomen tavoin tarkasteluajanjakson aikana köyhyyden noidankehä alkoi murtua ja elintason kohoamisen myötä kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin kasvoi ja tämä toi uusia jännitteitä yhteiskuntaan. Joroisista oli 1900-luvun alussa löydettävissä ihka oikeita porvareita ja pesun kestäviä sosialisteja. Kansallisen katastrofin jälkeen 1918 alkoi vahva yhteiskunnallinen uudistustyö mm. maareformeineen ja oppivelvollisuuksineen. Uudet aatteet ja riennot houkuttelivat joroislaisia ja virallisten itsehallintoyhdyskuntien eli kunnan ja seurakunnan rinnalle kasvoi vahva kansalaisyhteiskunta. Dramatiikkaa teokseen tuovat suurten nälkävuosien ja sisällissodan aikaisten tapahtumien tarkastelu.

Teoksen valmistumisen eteen tuli ylimääräisiä kumpareita teoksen kirjoittaja Raimo Viikin kuoltua kevättalvella 2016. Suomen tilaushistoriakeskus ry:n mukaan, koskaan aiemmin pitäjänhistorian kirjoittamiseen ei ole tullut tällaista haastetta. Historiatoimikunta ja teoksen tilaajat päätyivät siihen, että minä saattaisin loppuun käsikirjoituksen sekä toteuttaisin kertyneen tekstin toimittamistyön. Lisäksi teoksen kuvasuunnitelma ja kuvien toimittaminen jäivät myös minun vastuulleni. Olin toiminut historiatoimikunnassa puheenjohtajana alusta alkaen ja tunsin teoksen kuin omat taskuni. Lisäksi Raimo oli pari kertaa vannottanut minua, että teos on saatava valmiiksi. Viimeisin tällainen keskustelu käytiin kesällä 2015 Pihlasjärven rannalla Kaukurniemessä. Nyt tämä lupaus lunastetaan!

Hyvä juhlaväki. Tämä teos on Raimo Viikin teos. Hän suoritti mittavan arkistotyön primaaristen lähteiden parissa. Hän laati n. 700 sivuisen käsikirjoituksen ja sitä tukevan taustamateriaalin. Kuten tunnettua, toisen asiantuntijatyön jatkaminen on vähintäänkin haastavaa. Otimme toimikunnassa lähtökohdan, että tekstitoimitustyö ja tästä johtuva käsikirjoituksen tiivistämistyö on tehtävä tekstiä kunnioittavalla tavalla. Lisäksi halusimme säilyttää Raimon kielellisen ilmaisun mahdollisimman tarkoin. Myös Raimon tärkeänä

pitämä henkilöiden runsaus on edelleen teoksen sivuilta löydettävissä. Teos on joroislaisten sukujen, tilojen, yritysten ja henkilöiden historiaa. Teoksen henkilöluettelon kautta näihin mikrohistorioihin pääsee kiinni. Allekirjoittaneen tuottamat tekstiosiot ovat jokaisen teeman alussa löytyvät yleisvaltakunnalliseen ja etelä-savolaiseen kehitykseen orientoivat osiot sekä teoksen liitteet ja kuvatekstit.

Teokseen sisällytettiin runsaasti kuvia. Niitä saatiin mm. Museovirastolta, yksityisarkistoista, Warkauden museosta sekä Joroisten kunnan ja seurakunnan arkistoista. Tärkeimpänä kuvälähteenä toimi pitäjänneuvos Olavi Hyvösen kokoama Joroisten vanhat valokuvat – arkisto. Valitsin hänen kuva-arkistostaan tekstiin sopivimmat kuvat, tekstitin ne ja muutin ne valokuvista painokonevalmiiseen sähköiseen muotoon. Olavi Hyvösen keräämät kuvien selitykset olivat korvaamaton apu tässä työssä. Historiatoimikunnan puolesta haluankin lausua Olaville mitä suurimmat kiitokset tästä kulttuuriteosta, jonka hän on meidän joroislaisten ja Joroisten asioista kiinnostuneiden eteen tehnyt.

Toimikunnan jäsenten vankka paikallistietämys ja – tuntemus sekä yleinen valveutuneisuus ovat olleet korvaamaton apu tässä kaikessa niin Raimo Viikin kuin allekirjoittaneen tekemässä työssä. Nykyisessä toimikunnassa alkuperäisinä jäsenenä itseni lisäksi ovat toimineet Ansa Haapalainen ja Armas Komi. Nykyisen toimikunnan täydentävät Pekka Holopainen, Pirkko Hämäläinen (kirkonkylältä), Jarkko Piippo, Sinikka Sikanen ja Hilikka Ullah. Toimikunnassa ovat vuosein varrella myös toimineet Tuula Anttonen, Heino Häyrinen, Tapio Nummi, Tiina Pehkonen, Ari Pelkonen, Aira Soosalu, Teuvo Tyrväinen, Heli Viinikainen ja Matti Meskanen. Joroisten kunnan hallintojohtaja Marjatta Savolainen on toiminut sihteerinä koko prosessin ajan. Kiitos kaikille.

Toimikunnan hyväksytyä tekstin kuvineen kaikkineen Eeva Valtonen on lukenut käsikirjoituksen ihailtavan tarkasti lävitse sekä toimittanut löytämänsä kirjoitus- ja ajatusvirheet allekirjoittaneelle. Haluankin lausua lämpimän kiitoksen Eevalle tästä suuresta työstä.

Hyvä juhlaväki. Teoksen valmistuminen on kunnianosoitus todelliselle Joroisten ystävällä Raimo Viikille.